

Kansen voor groene concepten

'Ontzorgen van gemeenten

Overheden hebben steeds minder kennis van groen in huis en willen zo min mogelijk risico lopen op aanleg en beheer van nieuwe groenprojecten. Landschapsarchitect Wolfgang Holz ziet daarom veel toekomst voor beplantingsconcepten die de risico's en zorg bij de gemeente weghalen.

Tekst Peter Bennink
Beeld Christel Kitzen

Er wordt veel gesproken over beplantingsconcepten, maar wat verstaat u daar eigenlijk onder?

„Onder een groen concept versta ik een beplanting die als een pakket wordt aangeboden. Een vooraf vastgesteld sortiment met een standaard werkwijze. Een sortiment en een manier van werken die zich hebben bewezen en waarvan je dus, als je de procedures volgt, vrijwel zeker weet wat je krijgt en dat het goed gaat.

Een mooi voorbeeld is het vasteplantenconcept van Griffioen. Uit duizenden planten hebben ze er enkele tientallen uitgezocht die geschikt zijn. Daarna hebben ze vastgesteld waaraan de bodem moet voldoen, hoe en wanneer de planten in het voorjaar moeten worden afgemaaid en hoe vaak er moet worden gewied.

Zo heb je een compleet en afgerond geheel. Je weet precies wat je krijgt, wat ervoor nodig is en wat het kost.”

Waarom zou je kiezen voor een concept? Gemeenten leggen toch al sinds mensenheugenis zelf groenstructuren aan.

„Daar zijn verschillende redenen voor. Ten eerste zijn gemeenten risicoschuw. Je kunt als gemeente zelf gaan experimenteren, een ontwerp maken, planten uitzoeken, de bodem verbeteren, een

Wolfgang Holz is landschapsarchitect bij gemeente Helmond

beheerplan maken et cetera. Maar elke schakel in de keten brengt risico's met zich mee.

Zelf kun je heus wel een mooie geslaagde beplanting aanleggen, maar het gebeurt maar al te vaak dat een beplanting werkt als een strovuur. Mooi en fel bij oplevering als het lint wordt doorgesneden, maar na een paar jaar is er niets meer van over.

Als er dan al een uitgerijpte manier van werken is, die zichzelf in de praktijk heeft bewezen en die tientallen jaren meegaat, dan is dat een heel aantrekkelijke optie. Dan zijn de risico's klein en de baten groot. Niet elke gemeente hoeft het wiel zelf uit te vinden.

Ten tweede neemt de groene kennis bij gemeenten in het algemeen af, met een concept koop je die kennis dus eigenlijk in.”

Zijn het daarom vooral de regiegemeenten waarvoor concepten aantrekkelijk zijn?

„Ik denk wel dat hoe meer je als gemeente gewend bent om zaken uit handen te geven, hoe makkelijker je voor een concept kiest. Veel gemeenten hebben geen eigen groendienst meer. Helmond, waar ik werk, ook niet. Alles wordt uitbesteed. En als je het dus toch allemaal uitbesteedt, dan kun je misschien het beste kiezen voor een methode die zich in de praktijk heeft bewezen.

heeft de toekomst'

Veel kleinere gemeenten hebben al geen landschapsarchitect meer. Die hebben vaak nauwelijks groene kennis en geen eigen groenvoorziening meer, maar wel behoefte aan groen.

Er ligt een enorme kans voor de markt om in dat gat te springen. Bedrijven zouden daarin nog veel verder kunnen gaan dan ze nu doen. Ze weten precies wat er nodig is om een project te laten slagen. Als ze dat regelen voor hun klanten, denk ik dat daarvoor veel belangstelling zal zijn.

Ik denk dan ook dat bedrijven die de gemeente zoveel mogelijk ontzorgen op het gebied van groen, de toekomst hebben."

Dus je verwacht dat er nog wel meer concepten komen?

„Ik denk het wel. Er zijn nog genoeg problemen met groen in het stedelijk gebied waarvoor ik nog geen kant-en-klare oplossingen heb gezien vanuit de markt. Neem de bomen in het binnenstedelijk gebied. Jarenlang zijn er overal in Nederland bomen van de 1e en 2e grootte in plantvakjes van 1 x 1 m geplant. Die bomen groeien meestal slecht en drukken overal de bestrating omhoog. Die opdruk moet je weer ongedaan maken omdat je wilt voldoen aan de vlakheidseisen van het CROW en omdat je zit met je aansprakelijkheid.

Dat brengt gigantisch veel werk met zich mee en hoge kosten. Dan wordt de straat weer opengemaakt, de wortels doorgezaagd - met alle gevolgen voor de boom vandien - en tot slot de bestrating weer hersteld.

Vervolgens moet er een paar jaar later op dezelfde plek weer hetzelfde gebeuren. Het is dweilen met de kraan open. En dat in vrijwel heel Nederland.

Er zijn wel concepten met bomen in bakken, maar die zijn vooral bedoeld en geschikt voor de aankleding van bijvoorbeeld winkelstraten. Voor het groen in de woonstraten is dat te duur. Maar ook daar zitten we veelal met een tekort aan ondergrondse groeiruimte. Ik denk dat als je bijvoorbeeld een goed en betaalbaar concept hebt voor bomen in de openbare ruimte dat dat wel eens heel succesvol zou kunnen zijn."

Het voorwerk dat zo'n leverancier doet, en eventuele garanties en het op de markt brengen van een concept hebben natuurlijk wel hun prijs. De budgetten voor groen gaan juist steeds omlaag. Kunnen gemeenten die concepten nog wel betalen?

„Je hoeft het niet overal toe te passen. Je kunt voor een aantal hotspots waar je het echt mooi wilt hebben, kiezen voor een mooie beplanting met relatief veel zekerheid dat die slaagt.

Het voordeel is ook dat je van tevoren

weet welke kosten je kunt verwachten. In het beste geval kun je de kosten van voorbereiding tot nazorg overzien. Je kunt dus voldoende geld reserveren voor onderhoud. Als je dat hebt vastgelegd voor bijvoorbeeld tien jaar, valt daar niet meer aan te tornen.

Wanneer je een project in eigen beheer bedenkt, uitvoert en beheert is de kans nu eenmaal groter dat er lijken uit de kast komen, dan als hetzelfde trucje al tien keer gedaan is. En als het dan misgaat, probeer dan nog maar eens opnieuw geld te krijgen om het weer goed te krijgen.

Juist in tijden van crisis wil je zekerheid dat elke euro die je uitgeeft rendement oplevert. Je moet er natuurlijk wel voor zorgen dat je niet je hele budget al vastlegt en je al je speelruimte kwijtraakt als er in de toekomst bezuinigd moet worden. Dan zou de rest van het groen lijden onder de conceptbeplantingen."

Is het niet vreemd dat juist u als landschapsarchitect pleitbezorger bent van concepten? Dat beperkt toch juist uw creatieve vrijheid?

„Ha ha, ja ik ben misschien ook niet echt representatief. Ik ben altijd vrij beheimind geweest. Een ontwerp dat niet handhaafbaar is, is in mijn ogen niet goed.

Ik kan het meestal ook goed vinden met beheerders. Die zijn naar mijn mening te vaak de underdog. Zeker vroeger, dan maakte de ontwerper een plan en dan had de beheerder dat maar te slikken.

Gelukkig worden ze nu vaak al eerder bij het proces betrokken maar nog steeds gebeurt het in gemeenteland maar al te vaak dat een beheerder zorgen uit over een plan, maar dat de politiek zich al lang geconformeerd heeft aan de mooie praatjes van het gerenommeerde architectenbureau dat die plannen bedacht heeft. Als het dan na een paar jaar misgaat, ligt het probleem wel weer op het bordje van de beheerder." <